

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการทางสังคมของมนุษย์ คือ การที่คนเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กล่าวคือ รู้จักช่วยเหลือตัวเองได้อย่างเหมาะสมตามความสามารถแห่งวัย และพร้อมกันนั้นก็สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามความสามารถของคน บุคคลใดไม่สามารถปรับตัวได้ดังกล่าว บุคคลนั้นจะประสบแต่ความยุ่งยากในการดำเนินชีวิตและปราศจากความสุข ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลใดสามารถปรับตัวได้ดีก็จะเป็นที่ยอมรับของสังคม ประสบความสุขในชีวิต (เจริญศรี หลอมทอง 2526:1)

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงต้องมีการคบหาสมาคมติดต่อกัน รวมทั้งต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมหลากหลายจึงทำให้ชีวิตของมนุษย์เป็นชีวิตที่ต้องต่อสู้กับปัญหา และต้องปรับตัวอยู่ทุกขณะเพื่อให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมทั้งหลาย การปรับตัวจึงเริ่มมีมาตั้งแต่เด็กจนโต คือ เมื่อเด็กจำเป็นต้องทำตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใหญ่จึงจะเป็นที่พอใจรักใคร่ของผู้ใหญ่ เมื่อโตขึ้นต้องทำตัวให้สอดคล้องกับเพื่อนและครูในโรงเรียน และต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน เมื่อถึงวัยที่ต้องประกอบอาชีพ (สุโท เจริญสุข 2527:257) เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเด็กเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมทางบ้านไปสู่สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เด็กจะต้องปรับตัวโดยการนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากทางบ้านให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากทางโรงเรียน เช่น ครู เพื่อน บทเรียน สถานที่ ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงอาจก่อให้เกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ และแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (สมชาย วรดิเรก 2527:3)

ซอเรนสัน (Sorenson 1955:274) และเฮอร์ลอค (Hurlock 1955:171-172) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กจะเป็นสุขถ้าเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน เขาจะรู้สึกอบอุ่น เนื่องจากสถานะที่เป็นอยู่ในกลุ่มทำให้หันเหความสนใจจากตนเองและปัญหาต่าง ๆ ไปสู่มิตรและสิ่งอื่นที่แวดล้อมอยู่ ส่วนเด็กที่ไม่เป็นที่ยอมรับจะไม่มีความสุข ขาดความอบอุ่น ซึ่งจะนำไปสู่นิสัยขี้อาย โกรธง่าย

ยังจะทำให้เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับมากขึ้นไปอีก เด็กจึงพยายามหันเหพฤติกรรมไปในทางที่จะช่วยให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มทั้งในทางด้านดีและเลวลง เช่น การเอาดีทางการเรียน การก้าวร้าว การหนีกลางวัน หรือการหนีโรงเรียน ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการปรับตัวมากยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยของนักวิจัยภายในประเทศ และต่างประเทศได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการปรับตัวของคนทุกระดับเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก และเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องรีบช่วยเหลือ ตัวอย่างเช่น ผลงานวิจัยของ นิเคลลี (Nikelly อ้างถึงใน สมชาย วรดิเรก 2527:30) กล่าวว่า ในการบริการสุขภาพจิตในวิทยาลัยพบว่า นักเรียนมีอาการของการปรับตัวไม่ได้ 3 ประการคือ วิตกกังวล เคร้าซึม และอาการป่วยทางกายเนื่องจากปัญหาทางจิตใจ กาญจนนา ทองอุไร (2519:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัญหาที่มีมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการเรียน รองลงมาคือ ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านการปรับตัว ซึ่งผลจากการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา เทียงตรง (2519:บทคัดย่อ) ที่พบว่า เด็กประถมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาทางจิตใจ เนื่องจากการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม

ในวัยก่อนวัยรุ่น เด็กที่มีอายุระหว่าง 10-12 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการที่สำคัญระยะหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะการวางรากฐานทางสังคมและการปรับตัว เนื่องจากเด็กในวัยนี้ใช้ชีวิตในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เด็กต้องเผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ ต้องคบหาสมาคมกับเพื่อนในวัยเดียวกับตน สุชา จันทน์เอม (2527:45-47) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ไว้ดังนี้

พัฒนาการทางกาย ในวัยนี้เป็นวัยที่เด็กมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กหญิงจะเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย เด็กหญิงจะเจริญทางร่างกายและวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กชาย ปัญหาของเด็กในวัยนี้เกิดจากการที่เด็กมีอัตราการเจริญเติบโตไม่เท่ากัน ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและอารมณ์ตามมา

พัฒนาการทางอารมณ์ เด็กในวัยนี้รักษาอารมณ์ได้ดีพอสมควร คือ ไม่โกรธง่ายหายเร็ว นัก เวลาโกรธจะหาทางออกโดยการใช้เสียง ไม่มีพฤติกรรมแบบค่อสู้ อาจวางแผนเจียบ ๆ แต่ไม่ทำจริง สิ่งที่เด็กวัยนี้กลัวที่สุด คือการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ไม่ชอบการแข่งขัน ไม่ต้องการเด่น หรือค้อยกว่าเพื่อนฝูง ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบการเปรียบเทียบ ต้องการความมั่นคงในหมู่คณะ เปลี่ยนความรู้สึกง่ายและเร็ว เด็กวัยนี้จึงมีการขัดแย้งทางอารมณ์จนบางครั้งทำให้เด็กเกิดปัญหาครอบครัวกับสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญมากในการก่อปัญหาให้กับเด็ก

พัฒนาการทางสังคม กลุ่ม เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กในวัยนี้ เด็กต้องการเพื่อนมากและ
 ต้องเป็นเพื่อนที่ไว้วางใจได้ ไม่ยอมอยู่คนเดียว เด็กในวัยนี้ต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน
 และเข้าไปมีส่วนกับกลุ่มเป็นอย่างมาก แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการยอมรับ และไม่สามารถเข้าไปมีส่วน
 ร่วมกับกลุ่ม เพื่อนได้ก็เท่ากับเป็นการทำลายความสุขของเด็กเป็นอันมาก

พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น เริ่มรู้จักคิดและคิดลึกลงใจเอง
 รู้จักรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักใช้เหตุผล เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

จากพัฒนาการและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นพร้อมกับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว
 ทำให้ทราบว่า ความต้องการของเด็กในวัยนี้จะเป็นความต้องการทางด้านสังคมและอารมณ์เป็น
 ส่วนใหญ่ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ดังนั้นสังคมส่วนใหญ่ของเด็กจึงได้
 แก่สังคมในโรงเรียน อันได้แก่ ครู เพื่อน การเรียน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เด็กต้องเรียนรู้ที่จะ
 ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ครู การเรียน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้คนเป็นที่ยอมรับ มีคุณค่าใน
 สังคมเพื่อสนองตอบความต้องการความวัยของเด็ก ซึ่งความต้องการเหล่านี้ก็จัดอยู่ในความต้องการ
 ชั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มาสโลว์ (Maslow) ได้จัดเรียงความต้องการชั้นพื้นฐานของมนุษย์ไว้ 5 ชั้น
 ตามลำดับ คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย
 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ความต้องการมีชื่อเสียง และความต้องการการยอมรับ
 ในความสามารถ

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงเลือกศึกษาการปรับตัวของเด็กที่เกี่ยวข้องกับสังคมในโรงเรียน
 ของเด็กได้แก่ ด้านการเรียน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู

ในการศึกษาพฤติกรรมของเด็กชั้นประถมศึกษา ครูควรพิจารณาภูมิหลัง หรือที่มาทาง
 สังคมวัฒนธรรมของเด็กด้วย การแสดงออกทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมมีปัจจัยที่จะเป็นค้ำ
 กำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา สิ่งที่กำหนดคหพฤติกรรมนั้นมีหลายอย่างด้วยกัน แต่จะ
 กล่าวถึงเฉพาะเรื่อง "ลักษณะนิสัยของบุคคล" เพียงอย่างเดียว ลักษณะนิสัยของบุคคลมีองค์
 ประกอบสำคัญคือ ความเชื่อ ค่านิยม และบุคลิกภาพอันเป็นผลมาจากการฝึกอบรม การเรียนรู้
 และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว โรงเรียน บุคคลที่ใกล้ชิด และศาสนา ดังนั้นลักษณะนิสัย
 ของเด็กแต่ละคนจึงไม่เหมือนกันทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ประสบการณ์ การเรียนรู้ และการฝึกอบรมจาก
 ผู้ใกล้ชิด นักเรียนในชั้นประถมศึกษาในจังหวัดภูเก็ตต่างก็มีภูมิหลังทางวัฒนธรรม ความเชื่อ

ค่านิยมทางศาสนา และได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามแนวทางของศาสนาแตกต่างกัน ดังที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525:19-20) ระบุว่าจังหวัดภูเก็ตประกอบด้วยประชากรหลายกลุ่ม ได้แก่ คนไทยพื้นเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คนไทยเชื้อสายจีน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คนไทยมุสลิม นับถือศาสนาอิสลาม และคนไทยใหม่ ส่วนมากมีความเชื่อเกี่ยวกับผีฟ้าและธรรมชาติ

เด็กที่มาจากภูมิหลังต่างกันทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ การอบรมสั่งสอนตามแนวทางศาสนา เมื่อเข้ามาศึกษาและใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นเวลาหลายชั่วโมงในโรงเรียน อาจก่อให้เกิดความลำบากใจ อึดอัดใจ ไม่สบายใจในสถานการณ์ที่แตกต่างจากวิถีชีวิตที่บ้าน ดังเช่นที่นักวิจัย และผู้เขียนคำร่าหลายท่านได้กล่าวถึงศาสนาและวิถีชีวิตของบุคคลไว้ดังนี้ เอนกทิพ ลือชา (2526:1,2) ได้กล่าวถึงศาสนาว่าศาสนามีความสำคัญคือระบบความเชื่อและการปฏิบัติของคนซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน ศาสนาช่วยเสริมสร้างกระบวนการชักจูงทางสังคม ทั้งทางด้านการสมาคมและการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว นอคคิงแฮม (Nottingham 1962:21) ก็ได้กล่าวถึงศาสนาไว้ในทำนองเดียวกันว่า ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของของระบบสังคม วัฒนธรรมที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ศาสนาเป็นตัวกำหนดรูปแบบวัฒนธรรมในสังคม สังคมแต่ละแห่งแตกต่างกัน เพราะนับถือศาสนาต่างกัน และ สุเมธ เมธาวิทยากุล (2521:1) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมศาสนาว่า วัฒนธรรมทางศาสนามีอำนาจและอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ต่อวิถีชีวิตมนุษย์ ในสังคมที่มีหลายศาสนาแม้จะมีเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมเดียวกัน แต่การแสดงออกทางศาสนาทำให้กลุ่มชนนั้นแตกต่างกัน

จากความสำคัญของศาสนาที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ศาสนามีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล แม้ว่าศาสนาแต่ละศาสนาจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การสั่งสอนให้เป็นคนดี แต่ก็ยังมีสิ่งที่แตกต่างกัน คือ หลักการและแนวทางไปสู่ความดีของศาสนานั้น ๆ ผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน จึงมีวิถีการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนแตกต่างกันตามการอบรมตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กบางคนสามารถขจัดปัญหาและสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข แต่เด็กบางคนไม่สามารถขจัดปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับสังคมได้ ก็จะมีปัญหาทุกข์ไม่ยอมอยู่ร่วมในสังคมกับผู้อื่น ทำให้เด็กแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับทำลายความสุขของตนเองและบุคคลในสังคมนั้นซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เรียนในโรงเรียนด้วย

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนหลายท่านในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่มีนักเรียนที่มีภูมิหลังทางการนับถือศาสนาต่างกัน คือ ศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม เรียนร่วมกัน สรุปได้ว่า ส่วนมากนักเรียนเหล่านั้นจะมีปัญหาด้านการเรียน เช่น นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนจะต้องศึกษาคัมภีร์และภาษาทางศาสนาหลังจากหมดเวลาเรียนประจำวันที่โรงเรียนแล้ว ทำให้นักเรียนเหล่านั้นไม่มีโอกาสทบทวนบทเรียน ทำการบ้าน และในขณะที่เดียวกันก็ต้องพยายามศึกษาคัมภีร์และภาษาทางศาสนาให้ดีขึ้น เป็นที่พอใจของผู้ปกครองที่บ้าน เด็กจึงเกิดความวิตกกังวลทั้งการเรียนที่โรงเรียน และการเรียนทางศาสนา ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ย่อมส่งผลมายังการเรียนในโรงเรียนของเด็กด้วย อันจะก่อให้เกิดปัญหาค้นอื่น ๆ ตามมาอีกได้ เช่น การเรียนไม่ทันเพื่อน การไม่ยอมมาโรงเรียน การขาดเรียน การออกกลางคัน เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลมายังคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ดังรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2528 โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ซึ่งปรากฏผลว่า โรงเรียนที่มีผลการศึกษาค่ำสุดของจังหวัดภูเก็ต เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลาม เรียนร่วมกับนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นเป็นส่วนมาก จึงนับได้ว่าเป็นปัญหาทางการจัดการศึกษาของจังหวัดภูเก็ตปัญหาหนึ่ง ถ้าหากจะพิจารณาผลจากสภาพทั่ว ๆ ไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และทรัพยากรทางการศึกษาของจังหวัดภูเก็ตก็นับว่ามีความพร้อมมากพอสมควรไม่น่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนการสอน ดังนั้นจึงควรหันมาพิจารณาปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากการสอนของครู อุปกรณ์การสอน การขาดงบประมาณ หรือการบริหารงานในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยหนึ่งซึ่งอาจส่งผลมายังการเรียนการสอนในโรงเรียน คือ ปัญหาทางอารมณ์และสังคมของเด็ก และปัญหาทางอารมณ์และสังคมของเด็กที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง คือการปรับตัวของเด็กต่อสภาพแวดล้อมที่เด็กจะต้องเผชิญในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน หรือด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนของครู ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าเด็กมีความสามารถในการปรับตัวมากเพียงใดในแต่ละด้าน เด็กมีปัญหากับเรื่องใดมาก และเด็กใช้วิธีการใดในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ผลจากการศึกษานี้จะช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้หาทางส่งเสริม แนะนำ หรือช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหานั้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็ก นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้เข้าใจพฤติกรรมของเด็กได้ดียิ่งขึ้นด้วย

จากผลงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการปรับตัวเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับทุก ๆ คน และการปรับตัวก็มีความสำคัญสำหรับทุก ๆ คน โดยเฉพาะเด็กในวัย 10-12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังมีการ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เปลี่ยนแปลงไปสู่การ เป็นวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ และสังคมซึ่งจะส่งผลมายังการปรับตัวของเด็ก ถ้าเด็กในวัยนี้มีการปรับตัวที่ดี เมื่อผ่านเข้าสู่วัยรุ่น ก็จะเป็นวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิตดี ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคม แต่ถ้าหากเด็กในวัยนี้ปรับตัวได้ไม่ดี ก็จะส่ง ผลสืบเนื่องไปยังวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ปรับตัวได้ยาก และส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย ดังนั้น เด็กวัยนี้จึงควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษเพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือ หรือส่งเสริมพัฒนา การที่ดีทั้งทางร่างกาย และทางจิตใจได้ทันทั่วทั้งที่เป็นการวางรากฐานที่ดีทางสังคมและอารมณ์ให้ แก่เด็กก่อน เข้าสู่วัยรุ่น นอกเหนือจากอายุแล้ว สิ่งหนึ่งที่ส่งผลมายังการปรับตัวของเด็กอีก คือ ภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ การถูกอบรมให้ปฏิบัติตนตามแนวทางของศาสนาแต่ละศาสนาซึ่งแตกต่างกัน เด็กจึงมีพฤติกรรมและการแก้ไข้ปัญหาแตกต่างกันออกไป และจากปัญหาคุณภาพการศึกษา ที่ตกต่ำของโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลาม เรียนร่วมกับนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นตาม รายงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ประกอบกับทางจังหวัดภูเก็ตยังมีงานวิจัยและ ผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่มากนัก ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวของนักเรียน ในช่วงอายุ ระหว่าง 10-12 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อ เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวด้านต่าง ๆ ของเด็ก 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนและด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู จากเด็กที่มีภูมิหลังทางด้านศาสนา ต่างกัน เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการและภูมิหลังของเด็ก ตลอดจนสามารถนำผลที่ได้นี้ไปช่วยเหลือ เรื่องการปรับตัวของเด็กให้ดีขึ้น อันจะส่งผลมายังคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนและของ จังหวัดภูเก็ตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนในด้านการเรียน และ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม

สมมติฐานของการวิจัย

เอนก ทิพธิดา (2526:1) ได้กล่าวถึงศาสนาได้ว่า ศาสนามีความสำคัญต่อระบบความเชื่อ และการปฏิบัติของคนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความ เป็นอยู่ของคน ศาสนาช่วยเสริมสร้างกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางด้านการศึกษาและการอบรมสั่งสอน นอคดิงแฮม (Nottingham 1962:21) ก็ได้กล่าวถึงศาสนาไว้ในทำนองเดียวกันว่า ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมและวัฒนธรรมที่ไม้อาจแยกออกจากกันได้ ศาสนา เป็นตัวกำหนดรูปแบบทางวัฒนธรรมในสังคม สังคมแต่ละแห่งแตกต่างกันเพราะนับถือศาสนาต่างกัน ดังนั้นศาสนาจึงมีส่วนในการให้แนวทางการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้เป็นไปตามระบบความเชื่อ และแนวทางปฏิบัติของศาสนานั้น ๆ สุเมธ เมธาวิทยากุล (2525:1) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางศาสนาว่าวัฒนธรรมทางศาสนามีอำนาจและอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ต่อวิถีชีวิตมนุษย์ ในสังคมที่มีหลายศาสนาแม้จะมีเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมเดียวกัน แต่การแสดงออกทางศาสนาทำให้กลุ่มชนนั้นแตกต่างกัน

นิคม ดังคะพิภพ (2526:5) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลนั้นก่อรูปมาจากกระบวนการสังคมประภคิต และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ครอบครัวที่มีความเชื่อในลัทธิศาสนาต่างกัน มีประเพณี ค่านิยม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมทำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันไป

จากความสำคัญของศาสนาดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ศาสนามีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของแต่ละคนตามวิถีแห่งหลักการและแนวทางการปฏิบัติเพื่อไปสู่จุดหมาย คือ ความดีงามของศาสนานั้น ๆ ศาสนามีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เป็นไปตามค่านิยม และความเชื่อทางศาสนาแต่ละศาสนา

ดังนั้น เด็กที่นับถือศาสนาต่างกันย่อมแตกต่างกันทั้งวิถีการดำเนินชีวิต แนวทางการปฏิบัติตน และการได้รับการอบรมเพื่อให้เป็นไปตามค่านิยม และความเชื่อทางศาสนา และความแตกต่างนี้ก็จะส่งผลมาถึงการปรับตัว หรือการแก้ไขปัญหาที่เด็กต้องเผชิญในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดภูเก็ต เกิดมีทั้งที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่น ๆ ดังนั้น นักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกัน เหล่านี้ ก็ย่อมมีความแตกต่างกันทั้งวิถีการดำเนินชีวิต แนวทางการปฏิบัติตน และการได้รับการอบรมสั่งสอน เพื่อให้เป็นไปตามค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเฉพาะนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามที่เรียนร่วมกันในโรงเรียน เท่านั้น

ผู้วิจัยจึงขอตั้งสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ว่า

นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ กับนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะ การปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในช่วงอายุระหว่าง 10-12 ปี เกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว 2 ด้านคือ การปรับตัวของนักเรียนด้านการเรียน และการปรับตัวของนักเรียนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ซึ่งนักเรียนในช่วงอายุระหว่าง 10-12 ปี ควรจะเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาตรา 6
2. ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธที่เรียนร่วมกันในโรงเรียน
3. ผู้วิจัยศึกษาการปรับตัวของนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนเองโดยใช้แบบสอบถามเท่านั้น
4. ผู้วิจัยศึกษาระดับความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน จากวิธีการที่นักเรียนใช้ในการแก้ไขปัญหาในข้อกระทงที่นักเรียนตอบว่ามีปัญหาเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยนี้ถือว่า คำตอบของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งหมดตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ และตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความ

การปรับตัว หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่รู้สึกว่าเป็นปัญหาสำหรับตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นสามารถใช้แก้ไขปัญหาได้ดีเพียงใด ก็ย่อมแล้วแต่ระดับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคล

ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับตัว 2 ด้านคือ ด้านการเรียน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู โดยวัดจากคะแนนที่ได้จากคำตอบที่ตอบเกี่ยวกับวิธีแก้ไขปัญหาสภาพที่นักเรียนมีปัญหาจากข้อคำถามในแบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียนในงานวิจัยนี้แบ่งระดับความสามารถในการปรับตัวออกเป็น 4 ระดับคือ

ปรับตัวได้มาก คือ พฤติกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหามีความสามารถทำให้ปัญหานั้นคลี่คลายไปในทางที่ดี เป็นที่ยอมรับของคนส่วนมากในสังคม ก่อให้เกิดผลดีแก่ตนเอง และบุคคลในสังคม

ปรับตัวได้พอสมควร คือ พฤติกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหามีความสามารถคลี่คลายปัญหาได้พอสมควร อาจจะเป็นที่ยอมรับ หรือไม่ยอมรับของบุคคลอื่น ๆ บ้าง หรืออาจก่อให้เกิดผลดีผลเสียแก่ตนเองและบุคคลในสังคมบ้าง

ปรับตัวได้น้อย คือ พฤติกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหามีความสามารถแก้ไขปัญหามีผลน้อย บางครั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาภายหลัง

ปรับตัวไม่ได้ คือ พฤติกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหามีความสามารถแก้ไขปัญหานั้นไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาภายหลัง มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง หนีปัญหา ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

การปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนในช่วงอายุระหว่าง 10-12 ปี ใช้แสดงออกเพื่อแก้ไขปัญหาคือ 2 ด้าน คือ ด้านการเรียน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู

การปรับตัวของนักเรียนด้านการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนใช้แสดงออกเพื่อแก้ไขปัญหาคือ 2 ด้าน คือ ด้านการทำงานและความรับผิดชอบในการเรียน และด้านความเข้าใจบทเรียน บรรยายภาคในห้องเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

การปรับตัวของนักเรียนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนใช้แสดงออกเพื่อแก้ไขปัญหาที่คนเผชิญอยู่ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครูใน 2 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน และด้านความสัมพันธ์ของนักเรียนกับครูในโรงเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดภูเก็ตที่มีอายุระหว่าง 10-12 ปี กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 ที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในช่วงอายุ 10-12 ปี เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนประสบซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในช่วงอายุนี้ได้
2. เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ บำรุง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในวัยนี้ได้เป็นอย่างดี
3. เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครู และนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย